

Forslag til nye skatteregler for verdipapirfond

Finansdepartementet sendte 14. april 2015 på høring et forslag til nye skatteregler for verdipapirfond. Forslaget innebærer bl.a. en opphevelse av dagens sonndring mellom aksjefond/kombinasjonsfond og obligasjonsfond, noe som vil få stor betydning både for beskatningen av verdipapirfond, og for investorene i slike fond.

Artikkelen er forfattet av:

Advokat
Marius Sollund
Advokatfirmaet Wiersholm

Det er gitt høringsfrist til 14. juli 2015, og reglene er foreslått iverksatt med virkning fra og med skatteåret 2016.

Hovedpunktene i forslaget og gjeldende regler

Etter gjeldende regler skiller man for skatteformål mellom aksjefond (herunder kombinasjonsfond) på den ene siden, og obligasjonsfond på den andre siden.

Aksjefond anses som *subjekt* under fritaksmetoden, det vil si at fondet kan motta skattefrie aksjeinntekter. Aksjefond vil også være *objekt* under fritaksmetoden, det vil si at inntekter av investeringer i aksjefond (utdelinger og gevinst på andeler) er skattefrie for skattytere som selv er subjekter etter fritaksmetoden.¹ I hovedsak behandles altså aksjefond skattemessig på samme måte som et ordinært aksjeselskap både med hensyn til utdelinger og gevinst ved realisasjon av eierandel.

Obligasjonsfond er verken subjekt eller objekt etter fritaksmetoden, det vil si at fondet ikke kan motta skattefrie aksjeinntekter, eller objekt etter fritaksmetoden. Inntekter fra et obligasjonsfond vil således være skattepliktige som renteinntekter for andelseierne, og obligasjonsfondet får således fradrag for utdelingene.

Et kombinasjonsfond kjennetegnes ved at fondet investerer både i aksjer og andre verdipapirer, som f.eks. obligasjoner, derivater etc. Dersom et fond eier minst én aksje, vil fondet som helhet behandles på samme måte som et aksjefond for skatteformål, bl.a. med den følge at fritaksmetoden kommer til anvendelse.² Utover denne ene aksjen står kombinasjonsfondet fritt til å investere i rene rentepapirer.

Et kombinasjonsfond vil selv bli skattlagt i henhold til de skattereglene som gjelder for de investeringene fondet foretar; investeringer i aksjer faller inn under fritaksmetoden slik at gevinster vil være skattefrie, mens investeringer i obligasjoner etc. vil bli beskattet som renteinntekter på fondets hånd. Utdelinger til andelseierne fra aksjefond/kombinasjonsfond vil imidlertid etter dagens regler i sin helhet behandles som en utbytteutdeling, med den følge at fondet ikke får fradrag for utdelingene.

Forslaget fra Finansdepartementet er at virkningen av at fondet eier én aksje skal oppheves.

Finansdepartementet ønsker gjennom sitt forslag til regelendringer å gjøre slutt på skattefordelene som oppnås av norske investorer som investerer i kombinasjonsfond med stor overvekt av obligasjoner, etablert i lavskatteland innenfor EØS.

En konsekvens av dagens regelverk er at et kombinasjonsfond som settes opp i f.eks. Luxembourg eller Irland, og som kun eier én aksje, i utgangspunktet vil «tilsvare» et norsk aksjefond forutsatt at fondet er reelt etablert og driver reell økonomisk aktivitet i hjemstaten. Følgelig vil dette fondet være et kvalifiserende objekt under fritaksmetoden for norske investorer. De skattemes-

sige rammebetingelsene for et fond som er etablert i Luxembourg eller Irland, vil imidlertid på flere punkter være svært forskjellig fra det som er tilfellet for tilsvarende norske fond. For eksempel vil renteinntekter ofte ikke bli beskattet på fondets hånd i hjemlandet. Ved at utdelinger til norske andelseiere som er organisert som aksjeselskaper e.l., blir beskattet som utbytte etter norske regler, blir konsekvensen at norske investorer kan motta renteinntekter fra utlandet tilnærmet skattefritt, og uten at renteinntektene er blitt skattlagt i fondet.³

Fra Finansdepartementets side er det uttalt at et av hovedformålene med de foreslåtte reglene, er å oppnå en tilnærmet likeartet skattemessig behandling uavhengig av om man eier investeringer direkte eller gjennom en fondsstruktur, og uavhengig av om man har investert i et norsk eller utenlandsk fond. De mest sentrale elementene i Finansdepartementets forslag er følgende:

- Skillet mellom aksjefond/kombinasjonsfond og obligasjonsfond oppheves. Alle verdipapirfond skal skattlegges etter de samme regler.
- Alle verdipapirfond blir subjekter under fritaksmetoden.
- Beskatningen av fondet og investor vil bli avgjort ut fra sammensetningen av aksjer og andre verdipapirer i fondet.
- Aksjeandel i fondet må innrapporteres årlig til skattemyndighetene.

Nærmere om høringsforslaget Beskatning av fondet

Dagens sonndring mellom ulike kategorier av fond for skatteformål er foreslått opphevet, og det er foreslått innført samme regler for alle typer fond. Det avgjørende

³ Med mindre det foreligger et skattekonsern, må andelseieren inntektsføre tre prosent av utdelingen, hvilket med en skattesats på 27 prosent gir en effektiv beskatning på 0,81 prosent.

¹ Sktl. § 2-38.

² Sktl. § 10-1(3).

vil derfor ikke lenger være om fondet kan defineres som aksjefond eller obligasjonsfond.

Fondet vil som tidligere bli beskattet for sine investeringer i henhold til de reglene som gjelder for de aktuelle verdipapirene fondet har investert i. Det innebærer at aksjegevinster er skattefrie i henhold til fritaksmetoden, og avkastning fra investeringer i obligasjoner mv. skatlegges som renteinntekter.

Den gjeldende bestemmelsen som innebærer at verdipapirfond er fritatt for skatteplikt på gevinst og ikke har fradragsrett for tap ved realisasjon av aksjer i selskaper utenfor EØS, er foreslått videreført uten realitetsendringer.

Det som er nytt sammenlignet med dagens regelverk er at *fondet får fradrag* for utdelinger til andelseierne, i den grad utdelingen skatlegges som renteinntekt på andelseierens hånd (jf. reglene om beskatning av andelseiere nedenfor).

Beskatning av andelseier

Utdelinger

Sjablongterskler

Beskatningen av andelseierne – både når det gjelder utdelinger og realisasjonsgevinster – vil bli avgjort ut fra fordelingen mellom aksjer og andre verdipapirer i fondet.

Ved *utdelinger* fra fondet vil fordelingen av verdipapirer i fondet ved inngangen av året være avgjørende. Av forenklingshensyn har Finansdepartementet foreslått sjablongterskler som skal legges til grunn for vurderingen:

- Har fondet mer enn 90 prosent aksjeandel, anses utdelinger som 100 prosent aksjeutbytte.
- Har fondet mindre enn 10 prosent aksjeandel, anses utdelinger som 100 prosent renteinntekt.
- Har fondet mellom 10 og 90 prosent aksjeandel, skal en forholdsmessig del av utdelingen anses som utbytte, mens det resterende skal anses som renteinntekt.

For andelseier organisert som aksjeselskap e.l. vil utdelinger som regnes som utbytte, således falle inn under fritaksmetoden.

Når det gjelder utdelinger til personlig andelseier, vil aksjonærmodellen gjelde (med rett til skjermingsfradrag) for den delen av utdelingen som regnes som aksje-

Finansdepartementet foreslår blant annet å oppheve dagens sonndring mellom aksjefond/kombinasjonsfond og obligasjonsfond.

utbytte. Ved beregning av skjermingsfradrag vil den delen av andelens inngangsverdi som tilsvarer aksjeandelen i *erhvervsåret* være skjermingsgrunnlag.

Hva skal anses som «aksjer»?

Et sentralt spørsmål ved anvendelsen av disse sjablongreglene blir hva som skal regnes som aksjer og hva som skal regnes som «andre verdipapirer». Ut fra høringsnotatet kan det synes som om Finansdepartementet legger til grunn at kun aksjer i streng forstand skal kvalifisere. I høringsnotatets punkt 5.2 er det uttalt:

«De foreslåtte reglene innebærer at det i ulike sammenhenger sondres mellom aksjer og andre verdipapirer. **Kontanter og derivater skal ikke regnes som aksjer**, men være likestilt med andre verdipapirer. Av forenklingshensyn brukes betegnelsene «aksjer» og «rentepapirer»/«renteavkastning» i dette notatet, hvor **kontanter og derivater vil være likestilt med rentepapirer** (uthevet her).

Departementet har således kategorisert derivater som rentepapirer, uavhengig av hva underliggende på derivatet er. Dette synes noe underlig all den tid en investering i et derivat med en aksje som underliggende vil gi den samme økonomiske eksponeringen som om man hadde investert i aksjen direkte. Videre er derivater med aksjer som underliggende kvalifise-

rende objekt under fritaksmetoden. Det samme gjelder en indeks, forutsatt at indeksen dekker aksjer og andre eierandeler som kvalifiserer under fritaksmetoden. Dersom Finansdepartementets forslag blir vedtatt, vil det innebære at en investor organisert som aksjeselskap vil nyte godt av fritaksmetoden ved direkte investeringer i et derivat, men vil bli beskattet som for renteinntekter dersom investeringen gjøres gjennom et verdipapirfond.

Departementets uttalte formål om at man ønsker å oppnå likeartet beskatning uavhengig av om man investerer direkte eller indirekte gjennom et verdipapirfond, trefter dårlig på dette punktet.

Investeringer i underliggende fond – skatlegging av fondet som andelseier

En særskilt problemstilling er hvorledes man skal behandle investeringer som fondet har foretatt i *underliggende* fond. Dette har betydning for (i) utdelinger fra det underliggende fondet, og (ii) realisasjon av andeler i det underliggende fondet.

Når det gjelder disse spørsmålene, har Finansdepartementet uttalt at:

... de vanlige reglene om skatlegging av utdelinger fra fondet skal gjelde også når andelseieren er et verdipapirfond. Det vil si at bestemmelsene i utkastet til § 10–20 tredje ledd også får anvendelse i denne

situasjonen. Det samme gjelder reglene om gevinst eller tap ved realisasjon av andeler i verdipapirfond, jf. utkast til § 10–20 syvende ledd.⁴

Det innebærer at man ved utdelinger fra underfondet til eierfondet, må avgjøre beskatningen av utdelingen på fondets hånd etter de samme sjablongtersklene som beskrevet ovenfor.

Investeringer i underliggende fond – beregningstekniske forhold

Investeringer i underliggende fond har etter forslaget også betydning når man skal ta stilling til beskatningen av den norske investoren i eierfondet for henholdsvis utdeling og realisasjonsgevinster.

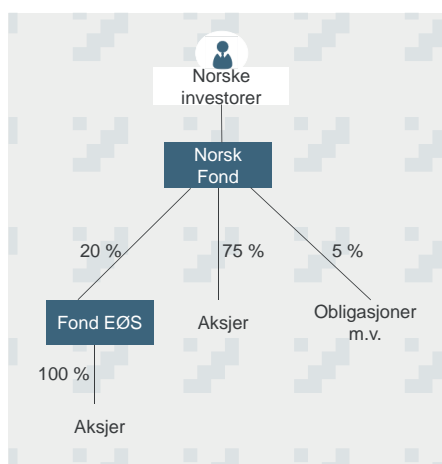
Departementet har uttalt at av forenklingshensyn er det kun i de tilfellene verdien av andeler i underfond overstiger 25 prosent av fondets samlede verdi, at andelen i slike underfond skal medregnes når aksjeandelen i et fond skal beregnes, og at det kun skal tas hensyn til andeler i underliggende fond i ett ledd, jf. høringsnotatet side 14:

«Etter departementets vurdering vil det være en rimelig avveining mellom hensynet til forenkling og nøyaktighet å sette en verdigrænse ved 25 prosent. Det vil si at det ses bort i fra andeler i underliggende fond når slike andeler utgjør 25 prosent eller mindre av verdiene i eierfondet ved inntektsårets begynnelse. Det foreslås at dette skal gjelde generelt, uavhengig av om det underliggende fondet har innberettet sammensetningen av andeler til Skatteetaten. Når verdien av andeler i underliggende fond utgjør mer enn 25 prosent ved inntektsårets begynnelse, medtas aksjer i det underliggende fondet på samme tidspunkt ved beregningen, men korrigert for eierandelen i det underliggende fondet. Kun aksjer medregnes, ikke andeler i andre aksjefond. Det vises til utkast til § 10–20 fjerde ledd annet og tredje punktum.

Forenklingshensyn tilsier klart at det kun tas hensyn til andeler i underliggende fond i ett ledd, og departementet foreslår en slik løsning.»

Dette høres i utgangspunktet tilforlåtelig ut, men det er ikke helt klart hvordan departementet har sett for seg at disse reglene skal praktiseres.

Dersom vi først tar for oss situasjonen der andelen i underfond er mindre enn 25 prosent, kan følgende eksempel være illustrerende:

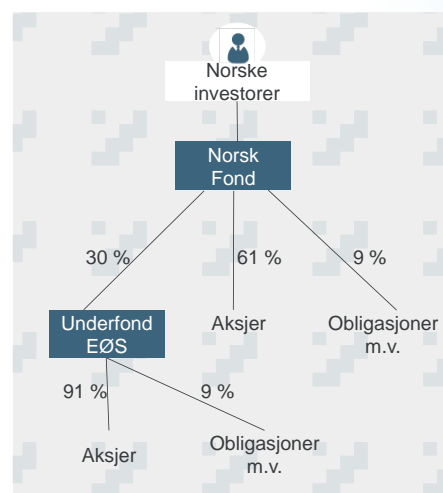

Spørsmålet blir hvorledes man skal forstå departementets uttalelse om at man her skal «se bort fra» andelen i underliggende fond. Det nærliggende vil være at man rett og slett gjør som departementet sier, og helt *ser bort fra* denne delen av fondets plasseringer når man skal beregne aksjeandelen i eierfondet. Man får da en aksjeandel som tilsvarer 75/80-deler, hvilket utgjør 94 prosent. Følgelig skal utdelinger fra dette fondet i sin helhet beskattes som utbytte på andelseierens hånd (jf. sjablongtersklene som beskrevet ovenfor), og fondet får da ikke fradragsrett. Selv om dette kan synes å være en fordel for andelseieren, er ikke løsningen like gunstig for fondet: Dersom underfondet utelukkende investerer i rentepapirer, vil utdelinger fra underfondet til eierfondet bli beskattet som renteinntekter i eierfondet, mens eierfondet ikke får fradrag når denne inntekten deles ut til andelseierene i eierfondet.

Dersom departementet derimot hadde siktet til at man med uttrykket «se bort fra» mener at andeler i underfond som ikke overstiger 25 prosent skal anses som «andre verdipapirer» (dvs. obligasjoner mv.) ved beregning av aksjeandelen, blir resultatet helt annerledes. I så fall ville aksjeandelen i stedet utgjort 75 prosent, med den følge at 75 prosent av utdelingen ville blitt beskattet som utbytte på andelseierens hånd, mens 25 prosent ville blitt beskattet som renteinntekt.

Slik høringsnotatet er formulert, synes departementet å mene at den første tolkningen skal benyttes.

Situasjonen der verdien av andelen i underfond til sammen overstiger 25 prosent, kan illustreres som følger:

I et slikt tilfelle legger forslaget opp til at andelen i underfondet skal medregnes ved beregningen av aksjeandelen i eierfondet. I utkastet til ny § 10–20, fjerde ledd, tredje punktum, heter det:

«Ved slik beregning medtas aksjer som underliggende fond eier direkte, med en tilsvarende forholdsmessig del.»

Dette reiser to problemstillinger:

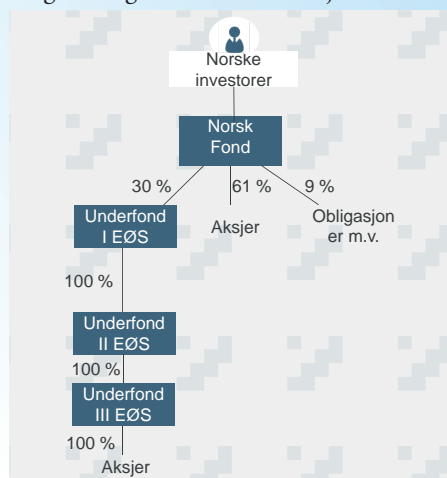
1. For det første: hva vil det si at aksjer som underfondet eier direkte skal medtas med en «tilsvarende forholdsmessig del» ved beregningen av aksjeandelen i fondet?
2. For det andre: det gjøres en avgrensning slik at det kun er aksjer som underfondet eier direkte som skal medtas ved beregningen.

Når det gjelder den første problemstillingen, dvs. hvorledes man skal forstå «tilsvarende forholdsmessig del», har ikke departementet gitt noen nærmere forklaring eller illustrasjon. Basert på eksempelet i figuren ovenfor, synes en naturlig språklig forståelse av departementets forslag å innebære at underfondet representerer en aksjeandel på 30 prosent av 91 prosent, dvs. 27,3 prosent. Dette må legges til den aksjeandel som eierfondet eier direkte, dvs. 61 prosent, til sammen 88,3 prosent. Forutsatt at dette er sammensetningen ved årets begynnelse, vil 88,3 prosent av utdelinger til den norske andelseieren bli beskattet som utbytte, mens 11,7 prosent beskattes som renteinntekt.

Videre kan man tenke seg en situasjon der andelen av eierfondets verdier investert i underfond overstiger 25 prosent, men der

⁴ Høringsnotatet, pkt. 5.5.

underfondet ikke eier noen aksjer direkte. Følgende figur illustrerer situasjonen:

I og med at verdien av investeringer i underfond overstiger 25 prosent, skal denne andelen som utgangspunkt medregnes ved beregningen av aksjeandelen i det norske eierfondet. Imidlertid eier ikke det underliggende fondet noen aksjer direkte – det direkte eierskapet knytter seg til andeler i andre underliggende fond. Etter ordlyden i utkastet til ny § 10–20, fjerde ledd, tredje punktum, er det ikke noen direkte eide aksjer som kan medtas med en «tilsvarende forholdsmessig del» (30 prosent av null prosent=0 prosent). Da blir spørsmålet hvilken betydning dette får for beregningen av aksjeandelen i det norske eierfondet når det gjelder beskatningen av den norske andelseieren. Man kan tenke seg to alternativer:

Det første alternativet vil være at man ser bort fra investeringen i underfondet når man skal beregne aksjeandelen. I så tilfelle vil man i eksempelet ovenfor få en beregnet aksjeandel på 61/70-deler (dvs. 87 prosent).

Det andre alternativet vil være at man anser investeringen i underfond for å være en investering i *andre verdipapirer enn aksjer*, og inngå som dette i beregningen av aksjeandel. I så fall vil aksjeandelen utgjøre 61 prosent.

Det første tolkningsalternativet vil kunne medføre at renteinntekter kan utdeles uten at disse beskattes hos andelseier. Man kan endre litt på eksempelet slik at det norske fondets direkte investeringer i aksjer utgjør 10 prosent, andelen direkte investeringer i obligasjoner mv. utgjør 1 prosent, andelen i Underfond I EØS utgjør 89 prosent, og Underfond III EØS har investert 100 prosent i obligasjoner. Det norske fondet vil bli skattlagt for renteinntektene mottatt fra underfondet, mens utdelinger til den norske andelshaveren utelukkende vil bli

beskattet som utbytte, da aksjeandelen etter det første alternativet vil utgjøre 10/11-deler, dvs. 91 prosent.

Det ville her være en fordel om departementet i den endelige lovteksten presiserer hva som vil være situasjonen i de tilfellene der det norske fondet har andeler i underfond som overstiger 25 prosent, men der underfondet ikke eier aksjer direkte.

Gevinster

Også ved gevinstberegningen på andelseierens hånd ved realisasjon av andeler i fondet, vil sammensetningen av verdipapirer i fondet være avgjørende for den skattemessige behandlingen. Forslaget om opphevelse av skillet mellom aksjefond og obligasjonsfond medfører at fritaksmetodens anvendelse på realisasjonsgevinster på andelseierens hånd begrenses til den forholdsmessige andelen av gevinsten som har tilknytning til aksjer i fondet, beregnet på den sjablongmessige måten. Ved beregning av aksjeandelen ved realisasjon av andel har Finansdepartementet foreslått at denne skal tilsvare gjennomsnittet av andelen i ervervsåret og salgsåret, beregnet på tilsvarende måte som ved fastsettelse av aksjeandel i henhold til reglene beskrevet i det foregående.

For andelseier som er subjekt etter fritaksmetoden (aksjeselskap e.l.) vil *fritaksmetodens* anvendelse etter forslaget bli begrenset til den delen av gevinsten som gjenspeiler andelen av aksjer i fondet. Når det gjelder personlige andelseiere, er det foreslått at ubenyttet *skjerming* skal kunne utnyttes i hele gevinsten.

Særlig om utenlandske fond

De foreslåtte reglendingene vil også få betydning for norske investorers investe-

ringer i utenlandske fond. Det utenlandske fondet selv vil naturligvis ikke bli berørt av de nye reglene, da fondene vil være underlagt regelverket i den staten de er hjemmehørende. Følgelig vil fond som er hjemmehørende f.eks. i Luxembourg eller i Irland fremdeles motta skattefrie inntekter.

På investornivå vil imidlertid forslaget til de nye bestemmelsene få betydning for investeringer i utenlandske fond, f.eks. slik at fordelingen mellom ulike typer verdipapirer i det utenlandske fondet ved inntektsårets begynnelse vil få betydning for beskatningen av investoren ved utdelinger fra fondet (jf. redegjørelsen for forslaget om enkeltheter ovenfor). For at fritaksmetoden skal komme til anvendelse på inntekter fra investeringer i fond i lavskatteland innenfor EØS, er det fremdeles slik at disse må være reelt etablert og drive reell økonomisk aktivitet.

Rapporteringsplikt

Finansdepartementets forslag til nye regler forutsetter at aksjeandelen i fondet ved årets inngang er kjent. Det er derfor varslet det vil bli utarbeidet nærmere forskriftsbestemmelser som pålegger norske verdipapirfond å innrapportere fordelingen mellom aksjer og andre verdipapirer ved årsskiftet.

Dersom fondet selv ikke oppfyller sin innrapporteringsplikt (dette vil nok i særlig grad være et problem når det gjelder investeringer i utenlandske fond), er det andelseier selv som må innrapportere forholdstallet. Dersom andelseier ikke er i stand til å dokumentere fordelingen mellom aksjer og verdipapirer i fondet, vil utdelinger fra fondet bli beskattet som renter på andelseierens hånd.

Partnere søkes!

Velrenommert revisjonsselskap med kontorer i Oslo og Trondheim samt med sterk internasjonal tilknytning, ønsker å utvide virksomheten. Det søkes kontakt med Partnere/Senior Managere som ønsker å bli med på videreutviklingen av selskapet.

Kjøp av kundeporteføljer er også aktuelt.

Alle henvendelser behandles konfidensielt.

Kontakt Linda på 23 36 60 00.